

PATVIRTINTA
Klaipėdos „Saulėtekio“ progimnazijos
direktoriaus 2022 m. gegužės 30 d.
įsakymu Nr. V1-28

KLAIPĖDOS „SAULĖTEKIO“ PROGIMNAZIJOJOS
(Įstaigos kodas 190439674)

TARNYBINIO AR DARBO REIKALAIS NAUDOJAMO NUOSAVO LENGVOJO
AUTOMOBILIO VAIRUOTOJO DARBŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA
NR. 20

I SKYRIUS
BENDROJI DALIS

1. Vairuoti tarnybinį arba nuosavą lengvąjį automobilį darbo reikalais gali Klaipėdos „Saulėtekio“ progimnazijos darbuotojas, ne jaunesnis kaip 18 metų, turintis vairuotojo pažymėjimą, leidžiantį vairuoti atitinkamą transporto priemonę, pasitikrinęs sveikatą ir instrukuotas.

II SKYRIUS
PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2. Pavojingi, kenksmingi ir kiti rizikos veiksniai, esantys ar galintys pasireikšti darbuotojo darbo aplinkoje, galimas poveikis darbuotojo saugai ir sveikatai, prevencinės priemonės:

Rizikos veiksnys	Poveikis saugai ir sveikatai	Prevencinės priemonės
Fizikiniai veiksniai:		
Rankas veikianti vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis, ypač pasireiškiantį raumenų, kaulų struktūros, neurologiniais ir kraujagyslių pakenkimais. Gali sukelti profesines vibracines ligas.	Nuolat tikrinti ar gerai išbalansuotos judančios įrenginio dalys. Pertraukėlių metu masažuoti rankų pirštus. Vengti rūkymo.
Visą žmogaus kūną veikianti vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis, ypač pasireiškiantis raumenų, kaulų struktūros, neurologiniais ir kraujagyslių pakenkimais. Gali sukelti profesines vibracines ligas.	Jei negalima pašalinti vibracijos šaltinio ar sumažinti jos dydį, daryti pertraukas, kurių metu pasivaikščioti, pamankštinti rankas ir kojas. Pertraukėlių metu masažuoti rankų pirštus. Vengti rūkymo.
Cheminiai veiksniai:		
Išmetamos automobilių ar kitų darbo priemonių su vidaus degimo varikliais dujos	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) apsinuodijimai smalkėmis.	Dirbant patalpose nenaudoti darbo priemonių su vidaus degimo varikliais. Neremontuoti patalpose transporto priemonių dirbant varikliui, jei nėra tam pritaikytos veikiančios ištraukiamosios ventiliavimo sistemos.
Fiziniai veiksniai:		

Elektros srovės poveikis, esant netvarkingai instaliacijai ar netinkamai naudojant elektrinius prietaisus, įrenginius ir įrankius	Įvairaus sunkumo traumų (net mirtinų), sveikatos sutrikdymų rizika.	Laikytis elektrosaugos reikalavimų. Nenaudoti netvarkingų elektrinių įrankių, įrengimų, kitų darbo priemonių. Nesiliesti prie neizoliuotų elektros įrangos dalių, kuriomis teka elektros srovė. Remontuoti elektros įrenginius ir prietaisus gali tik asmuo, turintis atitinkamą elektros saugos darbuotojo kvalifikaciją.
Transporto priemonės, savaeigiai mechanizmai	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos.	Laikytis nustatytos transporto priemonių ir pėsčiųjų judėjimo tvarkos. Laikytis saugaus atstumo nuo savaeigių mechanizmų.
Gaisro ir sprogo pavojus	Galimas nudegimo ar net žuvimo pavojus.	Panaikinkite artimus uždegimo šaltinius (kibirkštis, cigaretė). Laikykite gesintuvus lengvai prieinamoje vietoje.
Galimas žmonių, naminių gyvulių ar laukinių žvėrių pasirodymas važiuojamoje kelio dalyje	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos.	Laikytis nustatytos transporto priemonių ir pėsčiųjų judėjimo tvarkos.
Galimos vairavimo klaidos, saugaus greičio netinkamas pasirinkimas	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos.	Laikytis nustatytos transporto priemonių ir pėsčiųjų judėjimo tvarkos.
Asmens higienos taisyklių nesilaikymas	Galimi apsinuodijimo, infekcijų, ir virškinimo trakto negalavimai. Ūmūs susirgimai ar net mirtis.	Darbuotojams suteikti galimybę valgyti, prausti ar atlikti gamtinius reikalus tik tam pritaikytuose vietose.
Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai:		
Stresas dėl netinkamo darbo organizavimo, kvalifikacijos stokos	Dėl netinkamo darbo organizavimo galimos problemos tarp kolegų, konfliktai tarp darbuotojų ir vadovaujančio personalo. Stresas ir įtampa padidina jautrumą ir įtakoja klaidų atsiradimą. Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos.	Aptarti su darbuotojais užduočių planavimą ir paskirstymą. Apsvarstyti darbo proceso eigą. Problemas spręsti atskiruose pokalbiuose.
Stresas ir nuovargis, mieguista vairuojančio būklė dėl supimo važiuojant. Nervinė įtampa dėl atsakomybės už transporto priemonę, krovinį, vežamus keleivius	Galimos įvairaus sunkumo traumos.	Pajutus mieguistumą, nedelsiant sustoti, pavaikščioti, jei yra galimybė nusiprausti šaltu vandeniu.

Dėmesio įtampa	Galimos įvairaus sunkumo traumos.	Daryti pertraukas, pavaikščioti, padaryti akių mankštą, jei yra galimybė pakeisti darbą, kuris reikalauja mažesnės įtampos.
----------------	-----------------------------------	---

3. Norint išvengti minėtų pavojingų ir kenksmingų veiksnių reikia laikytis atitinkamų techninių ir atsargumo priemonių:

3.1. draudžiama eksploatuoti lengvąjį automobilį, jeigu jis neįregistruotas ir nustatyta tvarka neatlikta jo valstybinė techninė apžiūra;

3.2. priekinis ir šoniniai automobilio stiklai turi būti gerai permatomi, be įskilimų, įjungti priekinio stiklo valytuvai turi slankioti laisvai, neužkliūdami, gerai nuvalydami stiklą;

3.3. automobilio sėdynėse ir jos nugarėlėse neturi būti įdubų, išplyšusių vietų, kyšančių spyruoklių ar aštrių kampų. Sėdynių ir jų nugarėlių padėtys turi būti reguliuojamos, kad vairuojantysis ir keleiviai galėtų patogiai sėdėti;

3.4. automobilio durelių užraktai turi būti tvarkingi, neleidžiantys savaime atsidaryti durelėms;

3.5. automobilio salono šildymo sistema turi veikti be sutrikimų;

3.6. automobilio vairo mechanizmas turi užtikrinti ratų pasukimą automobiliui riedant bet kuriuo greičiu;

3.7. techninė stabdžių būklė turi užtikrinti visų automobilio ratų stabdymą vienu metu;

3.8. techninė padangų būklė turi užtikrinti saugų automobilio riedėjimą;

3.9. padangų dydis ir leistina apkrova joms turi atitikti automobilio gamintojo reikalavimus. Ant vienos ašies ratų negalima montuoti diagonalinių ir radialinių padangų, taip pat padangų su skirtingu protektoriaus raštu. Draudžiama ant priekinės ašies ratų montuoti radialines, o ant galinės ašies – diagonalines padangas;

3.10. ratų diskai turi būti patikimai įtvirtinti ant stebulių;

3.11. automobilio elektros įrangos būklė turi užtikrinti nesutrinkantį variklio paleidimą starteriu, nesutrinkantį apšvietimo prietaisų, signalizavimo ir kontrolinių elektros prietaisų darbą, nesukelti elektros laidų ir gnybtų kibirkščiavimo;

3.12. akumulatoriaus baterija turi būti gerai pritvirtinta, be įskilimų ir kitų pažeidimų.

III SKYRIUS DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

4. Susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.

5. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti darbui.

6. Vairuojant lengvąjį automobilį, turėti vairuotojo pažymėjimą, techninį automobilio pasą, techninės apžiūros taloną, transporto priemonės civilinės atsakomybės draudimo liudijimą.

7. Prieš pradėdant važiuoti apžiūrėti:

7.1. ar automobilyje tvarkingi galinio vaizdo veidrodžiai, leidžiantys vairuojančiajam stebėti kelią už jo nugaros;

7.2. ar automobilio apšvietimo sistema tvarkinga, ar veikia artimųjų ir tolimųjų, gabaritinių, stovėjimo, posūkių šviesų žibintai;

7.3. ar įjungus atbulinę pavarą įsijungia atbulinio važiavimo žibintai;

7.4. ar automobilyje yra pirmosios pagalbos rinkinys, gesintuvas ir avarinio sustojimo ženklas.

8. Prieš pradėdant važiuoti reikia:

8.1. vizualiai patikrinti automobilio techninę būklę, akumuliatorių, padangas, saloną, stiklus, kuro, tepalų, stabdžių skysčio kiekį, ar yra instrumentų rinkinys ir kitas būtinas inventorių, saugos diržai, pirmosios pagalbos rinkinys, gesintuvas, avarinio sustojimo ženklas;

8.2. patikrinti stabdžius, vairo mechanizmą, stiklo valytuvų ir apipurškimo sistemą, garso ir šviesos signalą.

9. Prieš užvedant variklį, užsisėgti saugos diržus, pavarų perjungimo svirtį pastatyti į neutralią padėtį.

10. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti darbdavį. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV SKYRIUS DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

11. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.

12. Neatitraukti dėmesio nuo darbo ir neužsiminėti pašaliniais darbais.

13. Žinoti ir vykdyti kelių eismo taisykles, komandas, laikytis eismo reguliavimo ženklų ir signalų.

14. Vairuojančiam draudžiama:

14.1. vairuoti lengvąjį automobilį neblaiviam, apsvaigusiam nuo narkotinių arba toksinių medžiagų, sergant arba pavargus;

14.2. vežti sunkesnę krovinį nei leistina;

14.3. perduoti vairavimą kitam asmeniui;

14.4. išpilti naftos produktus ar jais užterštą vandenį į kanalizaciją ar ant žemės;

14.5. rūkyti arti benzino bako ir įrenginių, kuriais teka kuras ar tepalai;

14.6. šildyti automobilio agregatus ugnimi;

14.7. naudoti ugnį tikrinant automobilio akumuliatorių ar jį remontuojant;

14.8. automobilyje laikyti indus su kuru ar kitais lengvai užsiliepsnojančiais skysčiais, kuru ar tepalais suteptus skudurus;

14.9. važiuojant naudotis mobiliu telefonu, jeigu salone nėra specialaus įrenginio;

14.10. ilsėtis ar miegoti automobilyje veikiant varikliui;

14.11. vežti pakeleivius asmenis.

15. Dirbdamas vairuojantysis privalo:

15.1. nuolat stebėti kontrolės prietaisų parodymus ir visų mechanizmų darbą;

15.2. atsižvelgdamas į važiavimo greitį, gamtines sąlygas ir kelio būklę, laikytis saugaus atstumo nuo priekyje važiuojančios transporto priemonės, kad neatsitrenktų, jeigu teks stabdyti;

15.3. nedelsiant sustoti, sugedus automobiliui.

16. Sustabdžius lengvąjį automobilį, būtina įjungti stovėjimo stabdį.

17. Automobiliui sugedus kelyje, jeigu avarinės signalizacijos nėra arba ji sugedusi, taip pat priverstinai sustojus ten, kur kitiems eismo dalyviams sustojusi transporto priemonė matoma mažesniu kaip 100 m atstumu, vairuojantysis privalo gyvenvietėse ne arčiau kaip 25 m, o ne gyvenvietėse ne arčiau kaip 50 m už sustojusios transporto priemonės (jos gale) pastatyti avarinio sustojimo ženklą arba raudoną mirksintį žibintą. Jei negresia pavojus esantiems automobilyje žmonėms ar vežamam kroviniui, vairuojantysis pats pašalina smulkius automobilio gedimus. Esant rimtesniems gedimams, automobilį nuvilkti į artimiausią remonto dirbtuvę ar garažą.

18. Tamsiu paros metu kelyje, išskyrus stovėti skirtas vietas, priverstinai sustojęs transporto priemonės vairuotojas, išlipdamas iš transporto priemonės, privalo vilkėti ryškiaspalvę liemenę su šviesą atspindinčiais elementais arba būti prisisekęs prie drabužių atšvaitą.

19. Norint pakeisti automobilio ratą, reikia sustoti lygioje vietoje, išjungti variklį, įjungti stovėjimo stabdį, įjungti pavarą, išlaipinti keleivius. Prieš keliant lengvąjį automobilį kėlikliu, būtina užfiksuoti bent vieną jo ratą, kad automobilis negalėtų pajudėti, pakišant kaladėles (atramas) prieš ratą ir už jo. Keliant lengvąjį automobilį kėlikliu, kėliklis statomas tik ant kieto pagrindo. Esant kitoms sąlygoms, po kėlikliu padėti specialius skydelius, užtikrinančius stabilią kėliklio padėtį.

20. Draudžiama vietoje atramų naudoti plytas, medžio gabalus, kitus atsitiktinius daiktus. Specialias atramas reikia vežiotis.

21. Draudžiama dirbti po automobiliu, jį pakėlus kėlikliu ir nepastačius atramų.

22. Važiuojant per geležinkelio bėgius būtina:

22.1. važiuoti tik per pažymėtas pervažas;

22.2. artėjant prie pervažos, sumažinti greitį;

22.3. važiuoti kiek galima statesniu kampu;

22.4. važiuoti per pervažą tik įsitikinus, kad užtikrintas eismo saugumas.

23. Draudžiama be darbdavio žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus, nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus darbdavio leidimą.

V SKYRIUS DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

24. Kilus gaisrui būtina:

24.1. nedelsiant reaguoti į įvykį, sustoti, išjungti variklį, esant degalinėje (garaže) neužvedus variklio išstumti lengvąjį automobilį iš degalinės (garažo) zonos;

24.2. elgtis ramiai, nesutrikti, realiai įvertinti susidariusią situaciją;

24.3. prireikus iškviešti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu 112;

24.4. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, smėliu, žeme, velėna, uždengiant nedegia medžiaga);

24.5. informuoti darbdavį.

25. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo reikia:

25.1. nedelsiant iškviešti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

25.2. suteikti nukentėjusiems pirmąją medicinos pagalbą;

25.3. informuoti darbdavį;

25.4. darbo vietą išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus aktu.

26. Įvykus autoavarijai vairuojantysis privalo:

26.1. nesukeliant papildomo pavojaus, iškart sustoti, įjungti avarinę šviesos signalizaciją, pastatyti avarinio sustojimo ženklą (gyvenvietėse – ne arčiau kaip 25 m atstumu, o ne gyvenvietėse – ne arčiau kaip 50 m atstumu nuo sustojusios transporto priemonės);

26.2. imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų suteikta pirmoji medicinos pagalba nukentėjusiesiems, iškviešti greitąją medicinos pagalbą bendruoju pagalbos telefonu 112, o jeigu to padaryti neįmanoma – pasirūpinti, kad pakeliui važiuojančios transporto priemonės nugabentų nukentėjusiuosius į artimiausią gydymo įstaigą;

26.3. nedelsiant pranešti apie eismo įvykį policijai bendruoju pagalbos telefonu 112;

26.4. pasilikti eismo įvykio vietoje, imtis priemonių, kad būtų išsaugoti jo pėdsakai, užrašyti eismo įvykį mačiusių liudytojų pavardes ir adresus;

26.5. ne gyvenvietėje, jeigu iškviešti medicinos pagalbą nukentėjusiesiems arba nuvežti juos į gydymo įstaigą kitu transportu neįmanoma, vairuotojas privalo nugabenti nukentėjusiuosius į artimiausią gydymo įstaigą savo transporto priemone, ten pasakyti savo pavardę, transporto priemonės valstybinį numerį ir grįžti į eismo įvykio vietą;

26.6. jeigu eismo įvykio metu nebuvo ir nebuvo sužeistas žmogus, o su eismo įvykiu susiję eismo dalyviai sutaria dėl eismo įvykio aplinkybių ir nekviečia policijos į eismo įvykio vietą, su eismo įvykiu susiję eismo dalyviai privalo eismo įvykio deklaracijoje nubraižyti eismo įvykio schemą, aprašyti eismo įvykio aplinkybes ir duoti visiems su eismo įvykiu susijusiems eismo dalyviams pasirašyti. Jeigu nė vienas su eismo įvykiu susijęs eismo dalyvis neturi eismo įvykio deklaracijos, eismo įvykio aplinkybės gali būti aprašomos ir eismo įvykio schema nubraižoma ant švaraus popieriaus lapo, kuriame nurodomi su eismo įvykiu susiję eismo dalyviai, transporto priemonės, eismo įvykio liudininkai, pateikiama informacija ir eismo įvykio aplinkybės patvirtinamos su eismo įvykiu susijusių eismo dalyvių parašais. Jeigu dėl eismo įvykio aplinkybių nesutariama, su eismo įvykiu susiję eismo dalyviai kviečia policiją į eismo įvykio vietą. Su eismo įvykiu susiję eismo dalyviai privalo po jo nevertoti alkoholio ar kitų svaigiuųjų medžiagų, kol įvykio vietoje nebus nustatytos ir ištirtos jo aplinkybės.

27. Vilksti lengvąjį automobilį galima lanksčia vilktimi (nuo 4 iki 6 m ilgio) ir pažymėta ryškiaspalvėmis vėliavėlėmis (skydeliais), standžia vilktimi (ne ilgesne kaip 4 m).

28. Draudžiama vilkti transporto priemonės su sugedusiu vairo mechanizmu, daugiau kaip vieną transporto priemonę, motociklus be priekabos, lanksčia vilktimi per plikledį arba transporto priemonę su sugedusiais pagrindiniais stabdžiais, o standžia vilktimi – transporto priemonę su sugedusiais pagrindiniais stabdžiais, kai jos faktiška masė yra perpus didesnė už velkančios transporto priemonės masę.

29. Velkamoje transporto priemonėje gali būti tik vairuojantysis.